

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszáma: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre **küldendő** be; lehet 10 filléres levélb-lyegeken is.

A tiszacszlári orth. izr. hitközség a kizárólag lelépés által megüresedő metszői állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak kiscsaládúak, kik 3 elismert orth. rabbtól kaboló-val rendelkeznek. Javadalmazás heti 20 P.

A büdszentmihályi orth. izr. hitközség iskolászéke a tanítónői állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak a törvényes kellékeknek megfelelő, szigorúan vallásos okleveles tanítónők.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P)

Gottdiener Irénkét Sátoraljaúj hely eljegyezte *Bein Ede* Sátoraljaúj hely.

Gombó Frádukt Makó, eljegyezte *Brandt Jenő* Budapest—Debrecen.

Gansl Ilonka Berce, *Luger Jenő* Makó jegyesek. (M. K. É. H.)

Kalisch Ernát Galantáról eljegyezte *Goldschmid Jenő* Sopron-Szombathely. (A soproni T. B. gratulálja előadóját.)

Schiffmann Edít Carei (Nagykároly), eljegyezte *Kupferstein Miksa* Hajduböszörmény. (A böszörményi Tif. Bach. szívből gratulál elnökének.)

X NYÁRI LAKODALMAK RENDEZÉSE DEBRECENBEN. *Borgida* orth. kóser éttermei, Debrecen, Hungária palota (Arany János-u. 2.), nagy befogadóképességével a vidék legnagyobb étterme. Szétnyitható üvegtökökkel, hűtőköszülékekkel felszerelve, nyári lakodalmak rendezésére kiválóan alkalmas. Lakodalmi ebéd már 3 pengőért, lakodalmi nap előre biztosítandó. Ugyanebben a helyiségben rendez lakodalmat *Weisz* orth. vendégl. is, Piac-u 79

Apró hirdetések

KIS SZÉFER TÓRA csekély hibával, kizárólag privátnak eladó. Ábrahám Izsónál, Pásztó.

23 ÉVES vas-fűszerkereskedő segéd többévi gyakorlattal, mielőbb elhelyezkedne. „Szorgalmas” jelige.

RÓFÓS-DIVATÁRU üzletben, megbízható, ügyes, önállóan kiszolgáló, szombattartó *segédet* augusztus 1-re felveszek. Ajánlkozók közüljék eddigi működésüket és jelöljék meg igényüket. *Perlstein Adolf*, Szerencs.

JOBB ORTH. zsidó körökben nagy ismeretssel rendelkező *sadchen* adja le címét „Budapest 42” jeligére.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

GYERMEKSZERETŐ, jómegjelenésű, pesti orth. úricsalád fiatal leánya elmenne a nyári hónapokra 1—2 gyermek mellé. „Orthodox 22” jeligére. **SEGÉDET** bőr- fűszerkereskedésembe felvagnék teljes (orth. kóser) ellátással. Ajánlatokat fizettségjelöléssel kérek. *Grünbaum Simon*, Jászalszentgyörgy.

KERESEK fűszerszakmában jártas, jobb házból való, ügyes megbízható fiút, aki szikvízgyárban is segédkezzen. *Baumöhl Mártonné*, Sajóvárvány.

ZUGLIGETBEN modern villában autobusz- és villamos közelében, pensió-szerű orthodox ellátást vagy házoni-kívüli kosztot adok. *Schiffer Izidor*, Árnas-út 10. Telefon: 164-838.

LAKÁSSAL rendelkező perfekt szabónó, vallásos, férjhez menne. „30-40 éves-hez” jeligére.

LAKODALMAKAT, banketteket a leg-szebb kivitelben, legolcsóbban szervi-roz, ujonnan elegánsan berendezett szászterítékes helyiségben: *Klein* orth. kóser étterme, *Debrecen*, Piac-u. 66.

LIBAZSIR frissen olvasztva, orth. kó-ser, 5 kg. dobozban, kg-ja 2.40, fran-kó. *Kornhauser*, Debrecen, *Simonffy-utca* 1.

PERFEKT szakácsnót keresek. „Ortho-dox” jelige.

SCHÜCK orth. fiúinternátus: Bpest, Kertész-utca 32.

BENŐSÜLHET jóhangú *bóchür* *talmid-chóchom v'jóré somajim* nagyobb hit-községbe, kántor-metszőnek. „*Kitanít-juk*” jelige.

STREIMLIK dús választékban: *Meisels* héber könyvkereskedőnél, *Rombach-utca* 8.

Jeligés hirdetések feladóinak cí-meit diszkrécióban tartjuk.

GYERMEKHEZ értő, középiskolát vég-zett intelligens lányom részére állást keresek. Háztatásban is segítkezik. „Szombattartó”.

FÉRJHEZ *ADNÁM* csfnosnak mondott, érettségizett, több nyelven beszélő, bútor és kelengyével rendelkező hugo-mat, kinek nagyobb vidéki városban, szombattartó üzletben havi *P 120* fizetése van könyvelőnői minőségben. Olyan férfiút (lehet özvegyember is) keresek, akinek biztos megélhetése, vagy utazói állása van, hogy hugom is folytathatja foglalkozását. „Közösen dolgozunk” jeligére. (Közvetítők ki-zárva.)

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámost-tott hajból; javítást, ondolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

Gleichenberg

fürdön megnyit a „Dreibaum” (*Hirschenhauser*) orth. kóser penzió és vendéglő. — Modernül átalakítva. — Mérsékelt árak.

Felvilágosítással szolgál:

HIRSCHENHAUSER ORTH. ÉTTE-REM, PÁPA.

NAGYMAROSON

Meinzi-u. 8, a vasút és hajóállomások közelében megnyit

ÖZV. STERN SALAMONNÉ (R. SLOJME ELIMELECH ÖZVEGYE) ORTH. KÓSER ÉTTERME ÉS PENZIÓJA

Elsőrendű házikoszt, pontos kiszol-gálás, mérsékelt árakkal. Referencia a bpesti orth. rabbiság és a Zsidó Ujság szerkesztőségé.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.

Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.

Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

A világorthodoxia problémái

A nyári hónapokban, amikor modern népvándorlás indul meg mindenfelől, zsidó közületek előszeretettel tartják meg egyetemes összejöveteleiket. Augusztus elején cionista világkonferencia lesz Zürichben és utána, 18-án, Marienbadban az Aguda orth. világszövetség delegátusai fognak összegyűlekezni. Tökintettel arra, hogy az Aguda célja az orthodox világorthodoxia megoldásának közös erővel való előmozdítása: azok a kérdések, amelyek a tárgyalások anyagát képezik, pártkülönbség nélkül minden orthodox embert és minden orthodox közületet érdekelhetnek. Az Aguda rab-bibizottságának tárgyalása többek kö-zött a következő pontokra terjed: *s'chitó*-kérdés, *sabosz*, vallásmélyítés, nevelés-ügy, családi tisztaság, *v'filin*, smitó a Szentföldön, a kivándorlás vallási problé-mái. A nagygyűlésen lesznek ideológiai előadások, politikai referátumok, fejte-getések a nevelésügyre vonatkozólag, szóba kerül a szentföldi kérdés és a szociális munka. Mindezek igen fontos kér-dések, amelyekről mindenkor beszélünk kell, de természetesen lehetőleg olyan mértékben, olyan keretben, hogy minden ország zsidósága elismerje realitását; és a tárgyalás módjának olyannak kell len-nie, hogy egy ország zsidóságának poli-tikai helyzetét ne tangálja, illetőleg ne adjon alkalmat kelletlen diszkusziókra.

A felsorolt komplexumból kétségkívül minden orthodox embert nagyon érdekel a szentföldi szombat-év, a *s'mitó*-problé-ma. Az egész orthodox világ feszült fi-gyelemmel tekint a Szentföldre és várja, vajjon a bekövetkező szombat-évet be le-het-e tartani, meg lehet-e valósítani a mai viszonyok mellett azt az elgondolást, hogy ne legyen 5698. Rajshasónójától kezdve 5699. Rajshasónójáig: sem vetés, sem aratás? Meglehet-e teremteni azt a jellegzetes, az emberi egyenlőségre és testvériségre emlékeztető állapotot, amelyet egynéhány szóval elénkbe állít gyermekkorunk óta a *B'har* szidra egy-néhány pószukja, amely arról szól, hogy

a Szentföld egy egész éven át hirdette a maga szombatévi berendezésében, hogy az áldás, a megélhetés I'tentől függ! Le-hetséges-e ezt most megvalósítani? Nem kellene-e olyan töké a szombatévet megtartani akaró szegény munkások tá-mogatására, melyek a mai viszonyok mellett nem hajthatók fel, vagy pedig: kellő szervezettség mellett meg fognak nyilni a cél szentségétől áthatott szivek és zsebek... Nagyon óhajtható tehát, hogy a marienbadi orth. világgkongressz-szuson erre vonatkozólag életrevaló és megvalósítható tervek, indítványok, szer-vezési elgondolások vetődjenek felszínre és váljanak valósággá.

Akárhogy is legyen: akár sikerül a szent kísérlet, vagy ezúttal korainak bi-zonyult, vagy elkésettnek, egy bizonyos, hogy az orthodox zsidóság soha de soha nem vallhat mást, minthogy a Tóra minden szava érvényes és a zsidóságnak mindenkor teremteni kell lehetőséget minél több vallástörvény megtartására.

A többi problémák között, melyek a nagy összejövetelt foglalkoztatni fogják, kivétel nélkül minden orthodox zsidót ér-dekel a *chinuch*, a nevelés kérdése. *Neve-lés alatt elsősorban a vallási tudományra való és tanáinak megvalósítását célzó ne-velést értjük, amelyre az orthodoxyának a családi nevelésen kívül két kiváló in-strumentuma van: a jesiva és a Talmud-tóra.* A jesiva-ügy is szerepel a prog-rammpontok között, de a jesiva-ügy egyetemes megoldása alatt legfeljebb azt kell érteni, hogy egy-egy szegény ország zsidósága jesiváit támogatással kell fel-segélyezni, hogy szent feladatukat elvé-gezhesék. Sajnos, ilyen nagyszabású át-fogó munkát az Aguda anyagi helyzete nem enged meg. Így tehát mostan min-den ország zsidóságának külön-külön kell a jesiváiról gondoskodni. Hiszen lát-juk, hogy annakidején a Svájcban el-hunyt egyetemi professzornak a jesivák javára létesített alapítványából alig jut egy-egy morzsa a rászoruló tóra-intéze-teknek. Ebben a tekintetben hazai ortho-

doxiánk mindenkor eleget igyekezett ten-ni a kötelességének, természetesen csak igyekezett, mert ezen a téren eleget tenni sohasem lehet.

Az Aguda egyik nagy érdeme, hogy olyan országokban, ahol kellő zsidó isko-lák nem állottak rendelkezésre a női if-júság vallásos nevelésére, a *Bész. Jáka*ju mozgalommal, tanfolyamok és iskolák lé-tetésével ráirányította az illetékesek figyelmét a kérdés fontosságára. A for-ma, amelyben ez a mozgalom kifejeződik, nem minden országban valósítható meg, de a gondolatnak felszínre való tartása mindenképen orthodox közérdek.

Az egész zsidóságot érintő és rendkí-vül fájdalmas kérdést foglal magában a *s'chitó* problémája. Fájdalmas dolog, hogy a mai modern korban, amikor az egyének jogairól beszélnek, több ország-ban annyira jutottunk, hogy miután a zsidóság szájából kiveszik a falat kenyere-t, az ünnepi falat húst megmérgezik azzal, hogy megtiltják az állat lemetszé-sét a szentelt hagyományok és vallások előírása szerint. Mi nyilatkozik ebben a különös eljárásban, ebben a perverzítá-sig menő állatvédelemnek frázisába bur-kolt zsidó kínzásban? Most jelent meg *dr. Tóth László* budapesti törvényszéki bíró könyve, „*A mai Németország jelleg-zetes jogszabályairól*”. A szerző nem kri-tizál mint politikust, csak mint jogtudós. Megállapítja tehát, hogy az a kiméletlen-ség, amellyel e törvények az ember egyé-ni életét és szabadságát kezelik, egyet-len helyen szelődül meg: az állatvédelmi törvényben.

— *Az emberek számára — írja — nincs lágyszívűség, a törvény vasveszeje vé-gigvág mindenkin, aki mocani merészel. Am egyszerre érzelmesen zeng a tör-vény hangja, míhelyt az állatokról van szó. „Tilos állatokat annyira elhanya-golni, hogy ezáltal érzékeny szenvedés idéztessék elő. Tilos az állatot érzékeny szenvedés árán mutatványos célokra előkészíteni, használni vagy öreg házi-állatot eladni, vagy kitenni avégből,*

Landau orth. כשר penzió, Balatonszárszó,

a tabi orth. rabbiság felügyelete alatt. Közismert kitűnő konyha. Egész-séges szép szobák. Strand közelében.

Magas Tátra! Orth. kóser Schreiber-penzió!

Ó-Tátrafüreden (Telefon 43)

és *Tatranska Lesná-n Villa Erika*, p.p. *Tatr. Lomnica*, Tel. 28.

Elsőrangú házak. Mindkét villa legmodernebb komforttal. Elismerten elsőrangú ellátás. Elő- utószézonban 10% kedvezmény. Bővebb felvilágosítás:

MÓR SCHREIBER, STARY SMOKOVEC (Ó-Tátrafüred.)

Orth. kóser sajt, vaj, idej juhturó

Özv. PAPPER DEZSŐ-né

Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30. Nagyban Kicsinyben

hogy tulajdonosa megszabaduljon tőle. Tilos lónak a farkát megkurtítani, tilos baromfit tömni."

Ha a jogtudósok eme megállapításait átgondoljuk, eszünkbe jut, hogy a Tóra már tud ilyen aberrációról. Egyiptomban az embereket igavonóknak tartották és az állatokat istenítették. Így van minden pogányságnál: az ember állattá aljasul és az állatot istenítik. Ép ezért különös, hogy a kimondott katolikus Lengyelországban ugyanezeket a törekvéseket látjuk, holott a kultúrtörténet bebizonyítja, hogy ez az út a pogányság felé vezet.

A mai politikai viszonyok mellett a zsidóság ennek az istentelen állatistenítésnek áldozatát van odadobva. Mit tudhat tenni ebben az irányban a nagy orth. gyülekezet? Azt hisszük, hogy tulajdonképpen csak a zsidó világ figyelmét akarja felhívni a kérdés fontosságára és megerősíteni lelkét, esetleg bekövetkezendő nehéz próbák esetére.

Erre az erőlelkiségre azonban mindenkor nevelnünk kell magunkat úgy egyénileg, mint a közösségi keretben, a régi buzdító szó értelmében: „*Légy erős és legyünk erősek, népünk és Istenünk gyülekezetei szolgálatában.*”

Az erdélyi orthodoxia nagygyűlése

— Kolozsvári tudósítónktól —

Június 29-én kedden d. u. 3 órakor nyílt meg Kolozsváron az erdélyi orth. hitközségek kongresszusa, amelyet *Wesel Albert* elnök-főrabbi nyitott meg. Ismertette a gyűlés összehívásának okát. Az előző kongresszus határozatait ugyanis a kormány megsemmisítette azért, mert egyes hitközségek nem kaptak meghívást. Jegyzőül *Gábel Vilmost* ajánlotta, amit egyhangulag elfogadtak. A multkori igazoló bizottság újra való megválasztását ajánlotta, ami megtörtént.

Freund Lajos (Nagyvárad) két alelnök megválasztására tett javaslatot.

Dr. Klein Miksa (Kolozsvár) kifejti, hogy a mai alapszabályok erős módosításra szorulnak, minthogy egyes részeken teljesen avultak. Javasolja ötös bizottság kiküldését, amely 30 napon belül tegyen jelentést az új alapszabályokról.

Kitért az állami iskolákban való szombati íráskötelezettségre, amely súlyos sérelmet jelent az egész orthodoxiára.

Az orthodox hitközségek szervezeteinek már régen kötelessége lett volna ebben az ügyben a semmitószékhez fordulni, vagy egy delegációt meneszteni a királyhoz. Ajánlja, hogy öttagú küldöttség menjen az uralkodóhoz, ismertesse a helyzetet és kérje a zsidó vallás jogainak érvényét az iskolákban.

Spitz Májor főrabbi (Beszterce) követeli a szubvencióknak a kis hitközségek között való elosztását.

Wesel Albert elnök-főrabbi ismerteti az iroda szubvenciójának visszavonását. A kormány azzal indokolta ezt, mivel hogy 3 hitközségnek: a bukarestinek, a jasinak és a galacnak fölöslege van. Természetesen ezt nem lehet szó nélkül hagyni, mert hiszen a legtöbb orthodox hitközség a legsúlyosabb gondokkal küzd.

Freund Izráel főrabbi (Szászrégen) hódoló feliratot javasol az uralkodóhoz, amelyben az orthodoxia kéri támogatását. Javasolja, hogy küldöttség járuljon a király elé, amely álljon: a szatmári, a dési, a visói, somlyói, szászrégeni és halmi főrabbi. *Berger Nándor* a dési hitközség elnöke javaslatára felkéri *dr. Sebestyén Józsefet* és *dr. Klein Miksát*, hogy ők is vegyenek részt a delegációban.

Weinberger Sabbatáj (Nagykároly) felszólalásánál nagy tumulus támadt, ami miatt a gyűlést az elnök fejfűggesztette.

Lapunk zártakor az ülés tart.

Jeruzsálemi levél

Jeruzsálem, jun. 29. (Légiópostán érkezett.) A *Zsidó Ujság* június 25-i száma hírt adott arról a tiltakozó nyilatkozatról, melyet a szentföldi rabbiságok, a pártok vezetői, a városi tanácsok és az ország egyéb tekintélyes tényezői kiadtak az országnak bármilyen módon történő felosztása ellen. Feltűnhetett a *Zsidó Ujság* olvasóinak, hogy a tiltakozást aláírók között nem szerepelt *Duschinsky* főrabbi, ill. az *Aguda* hitközsége. Ennek azonban az az egyszerű magyarázata, hogy a szentföldi *Aguda*, valamint a „*Vaad K'hilasz Askenázi*” már régebben kiadta tiltakozását.

Jeruzsálem, jun. 29. *Trigoda József* ismert zsidó kereskedő évek óta tart fenn rövidárúzetet az ó-városban levő *Keresztény-utcában*. A zavargások kezdetétől fogva zárva tartotta üzletét, úgy mint a többi zsidó kereskedők ebben az arab hordák által veszélyeztetett negyedben. Időközönként azonban, bebetért üzletébe, hogy árúja egy részét hazavigye az újvárosba. Ilyetén tartózkodott boltjában jun. 23-án kedden is. Amint ekkor összecsomagolta árúját, hogy hazavigye, váratlanul ott termett egy 23 éves arab suhanc és revolveréből többször rálőtt a kereskedőre. Véletlen szerencse folytán a golyók célt tévesztettek, mivelhogy *Trigoda* a lövés pillanatában lehajolt. Így is megsérült ugyan, de sérülése nem veszélyes. Összeszedte erejét és a közelben levő rendőrségre ment, ahol az esetet bejelentette, majd taxin a *Hadassa-kórházba* sietett és bekötöztette sebeit. — Ez már a második támadás, amely üzletében éri és ez az eset is arra vall, hogy az arabok igyekeznek az ó-várost a zsidóktól „megtisztítani...”

Tegnap még egy zsidó sebesült meg az ó-városban. Amint ugyanis egy társaság autón ebbe a városrészbe igyekezett, az arabok közápor alá vették a járművet, mely alkalommal az utasok közül egy *Weissblum* nevű zsidó megsérült.

Alexander Vilmos.

Korein Dezső: Miért pusztult el a szentély

Bölcsseink megállapítják az első szentély pusztulásának okait. *Abájé* szerint a szombat megszenteltetés, *R. Avohü* szerint, mert elhanyagolták az Egyiptemben való hitvallomást tartalmazó reggeli-esti *s'má-imát*, *R. Hammüno* szerint, mert beszűntették az ifjúság Tóra-oktatását, *Ulla* szerint, mert nem volt szégyenérzetük egymással szemben, *R. Jiczechok* szerint, mert nem tisztelték az öregeket, *R. Amrom* véleménye szerint, mert nem intették egymást, *R. Jehüdo* szerint, mert megvetették a tóratudósokat, végül *Rovo* szerint, mert sáfarkodásaikban nem voltak megbízhatók. Ezt állapították meg bölcsseink (*Sabosz 119*) az első szentély elpusztulásának okairól. Itt tehát nagyon szétágaztak a vélemények. A második szentélynél azonban egyöntetűen megállapították (*Jajmo 9*): a pusztulás erkölcsi okozója az irigység és ok nélküli gyűlölet, „szin'asz chinom” volt. Most szomorú rezignációval konstatálhatjuk, hogy úgy az első, mint a második szentély pusztulásának okai sajnos napjainkban is fennállanak és ugyanazon bűnök terhelik a diaszpóra zsidóságát ma is, mint kétezer évvel ezelőtt. A várva-várt megváltásunk sem fog addig bekövetkezni, míg Izráel vissza nem tér történelmi hivatásának szent feladathoz: „*És legyetek Ti nekem egy papi sereg és szent nép*”. Ezer évig állt fenn a zsidó ország az akkori erős népek között és még talán ma is fennállana, ha történelmi misszióját hűségesen betartja és nem lett volna hűtlen a Bibliában részére kijelölt szent hivatásához. A diaszpórában pedig mi zsidók: minden befogadó ország hűségese, hazafias, áldozatkész polgárai vagyunk, de vallásunkból, annak évezredek törvényeiből és előírt szokásaiból — melyek egyike sem jut kollízióba a befogadó állam törvényeivel — egy jöttányit sem engedhetünk, illetve ezen a téren semmilyen formában sem asszimilálódhatunk.

Chét cho'oh Jerusolajim! — keserű *Jeremiás*. Nagyon bűnözött *Jeruzsálem*, azért jutott szomorú sorsára. A mi kiváltságtalanságunk nem előjogokat, hanem súlyos erkölcsi kötelezettségeket jelent számunkra, amelyeknek szigorú betartása adja meg nekünk a bibliai papi sereg és szent nép jellegét. Mi nem utánozhatjuk más népek szokásait, ellenkezőleg nekünk kell oly differenciált példának és erkölcsös életnek élni, amely útmutatóul szolgáljon a többi népek és felekezetek részére. Ez a zsidóság létevétele és etikai létalapja. Mit látunk azonban? Nemcsak, hogy belekapszolódunk a nekünk teljesen idegen eszméramlatokba és szokásokba, még túlhatjuk azokat oly

feltűnő és kirívó módon, hogy az már a tulsó oldalon is megütöztetést kelt. Rajongunk mindenért, ami nem zsidó. Majmonlunk mindent, ami a mi vallási szabványainkkal és szokásainkkal homlokegyenest ellenkezik. Keressük azok társaságát, akik bennünket nem szívesen látnak és csak anyagi eszköznek tekintenek. Ha ma az ember egy keresztény barátjával vagy ismerőseivel beszélget, már a harmadik percben a „zsidókérdés” kerül a társalgás központjába. Azok a közismert antiszemita hazugságok és rágalmak, amelyek hazafiatlanságról, kapzsiságról, illetéktelen meggazdagodásról és egyéb vádaskodásról szólnak, természetesen bizonyíthatóan alaptalanok és régen meglettek cáfolva. Ezekkel könnyen szembe szállhatunk és vegyes érzületet, bosszankodást vagy mosolyt váltanak ki belőlünk. Mikor azonban szemünkre vetik a tapintatlan modort, hivalkodást és szerénytelenséget, *gondoljunk meg, fennállnak-e ezek a hibák. Ha igen, le kell vetni azokat magunkról, ha nem akarunk tovább is tömadszi felületet szolgáltatni ellenségeinknek. Igaz ugyan, hogy a rajtunk kívül állók között is bőven akadnak modortalan és tapintatlan*

egyének, azonban azok nem keltenek megütöztetést, csak a pájeszos és szakállas zsidó. Ez már a mi sorsunk. *Vigyázzunk tehát és ne viselkedjünk feltűnően, lármásan, tapintatlanul és tolakodóan*, ami bizony jogos visszatetszést és ellenszenvet vált ki minden kultúremberből. Legyünk szerények, polgáriasan gondolkodók és tapintatosak. Ezek a hibák sajnos sok zsidóból kiűntek és ezeket le kell rázni magunkról, hogy nyugodtabb életet élhessünk és megbecsülésben legyen részünk.

„*Nachp'szó d'rochéni v'nachkajró v'nosiivo*... — vizsgáljuk meg utjainkat és térjünk vissza az Örökkévalóhoz” mondja intő szózat a próféta. Térjünk vissza eredeti kijelölt hivatásunkhoz a vallásossághoz, a puritán életmódhoz és szerénységhez. Ez az egyedül járható út a várva-várt zsidó megváltás felé. Erre az útra kell ráterelni a mai nemzedéket és erre az életmódra kell nevelni a zsidó ifjúságot. Ez az az út, amely egyaránt kedves az Örökkévaló és az emberek előtt. Amelyre bölcsseink azt mondják: „... *tiferesz Vajszeho v'sziferesz laj min hoódom* — diszére válik követőinek és diszt hoz reá az emberek részéről.”

Az aradi orth. főrabbi levele a „Zsidó Ujság”-hoz

(Héber eredetiből.) Arad, 1937. június 24. *Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur!* Valóságos lelkiörömmel lapozgattam a *Zsidó Ujság* jún. 18-i számát. Nagy élvezetet szerzett nekem az a megemlékezés, amelyben *Löffler Henrik* főtábornok úr visszaidézi az én megdicsőült nagyapám *R. Chájim Szajfér* budapesti működését. De megragadta figyelmemet a vezércikk is, amely arról elmélkedik, hogy az egész világon tapasztalható az a törekvés, amely visszavezeti a régi hagyományokhoz a zsidóságot, miután évtizedeken át a tradíciótól eltérve idegen utakon tévelygett, s példának felhozta Aradot. Egyébiránt a *Zs. U.* minden cikke: rövid, velős, világos és a hithű zsidóság szelleme nyilatkozik meg a sorok között.

A jelzett szám vezércikkével kapcsolatban megerősíthetem, hogy hála Istennek itt olyan orthodox hitközség alakult ki, amely intézményeivel teljesen megfelel a régi hamisítatlan hithű szellemnek. Van szép nagy templomunk; mellette *macesz-üzem*, melynek gyártmányai országsszerte elismertek megbízhatóságukról és minőségükről; ugyancsak a zsinagóga mellett most épül a pompás *mikvá*, melyet még *Rajshasono* előtt adunk át rendeltetésének. Van Talmud-

tóránk, melynek 3 csoportban tanuló növendékei a jövőnek biztos zálogai: egyesek egész traktátusokat tudnak kívülről.

B. lapja vezércikkének gondolatmenetét Araddal kapcsolatban megerősíti még egy momentum, melynek megemlékését ez alkalommal nem akarom elmulasztani.

A helybeli neológ hitközség szociális érzésű vezető emberei ugyanis iskolájuk mellett 200 személy részére népkonyhát rendeztek be és hogy a jótéteményt az orth. kóser koszthoz ragaszkodók is élvezhessék: *teljesen a mi felügyeletünk alá helyezték!* A népkonyhát elsősorban természetesen iskolásgyermeknek veszik igénybe, de számos család is használja, ezek hazavitetik az ételeket. Az igénybevevők nagyobbik fele orthodox, habár a mi hitközségünk csak igen csekély támogatással járulhat hozzá a nemes intézmény nagy költségeihez, melyeket illetően csaknem hithű szellemnek, a zsidóság vezérférfiai és intézményei hoznak össze, csendben, a legnagyobb tapintattal, minden feltűnést kerülve, a humánus cél érdekében.

Főszerkesztő Urnak szívélyes üdvözléssel vagyok igaz hive:

Schreiber Joáchim orth. főrabbi.

SZIGORUAN ORTH. KÓSER PENSIO és ÜDÜLŐ IGLÓFÜRED

(Spisskonovoveské Kupéle) Klimatikus magasiati fürdőhely és hidegvízgyógyintézet a „szlovákiai paradicsomban”, a Tátravidék gyöngyc, mesés fekvés, pompás fenyveserdőktől övezve. Szabad fürdők, mindennemű sport. Teljes pensio, mérsékelt árakon. Ia konyha, orth. kóser afilú limhadrin min hamhadrin. Referencia: Grünburg főrabbi, Kezmarok. Prospektust küld: LENCZ A., KEZMAROK. (Telefon: 61.)

Fränkel orth. kóser pensio és étterem Siófok

Andrássy-út 4. (Batthyányi-u. sarok) megnyílt. Minden igényt kielégítő 36 szoba folyóvízzel és fürdőszobákkal. A tabi orth. rabbiság felügyelete alatt.

Magas Tátra! Orth. kóser Schreiber-pensio!

Ó-Tátrafüreden (Telefon 43)

és *Tatranska Lesná*-n Villa Erika, p.p. Tatr. Lomnica, Tel. 28. Elsőrangú házak, Mindkét villa legmodernebb komforttal. Elismerten elsőrangú ellátás. Elő- utószobánban 10% kedvezmény. Bővebb felvilágosítás: MÓR SCHREIBER, STARY SMOKOVEC (Ó-Tátrafüred.)

Glosszák a hétről

Palesztinában elhunyt egy M. C. nevezetű egyén, akiről a hivatalos lapok dicséreteket zengtek. Ezek a dicséretetek pénzen feladott kommunikék voltak, mert lényegében véve nem is derült ki, hogy miben nyilatkozott az elhunyt nagy érdeme. Arról beszéltek a kommunikék, hogy szakadatlan 14 éves szentföldi tevékenységéből kiragadta a halál és az örökösök megigérik, hogy az ő szellemében fognak tovább tevékenykedni. A beavatottak nevettek ezeken a burkolt dicsőítéseken, mert tudták, hogy az elhalt: Palesztinának chazer-bócherje volt... Ezen név alatt rendszeresen azt értik, hogy a jesivában az érettebb növendék átismétli („chazerolja“) a gyengébbel az előadott anyagot. Ő nem ilyen értelemben volt az. Hanem némileg olyan értelemben, mint ahogy a falusi asszony dicsőkedett az ő fiának jesivai képzettségével és azt mondta a jegyzőnek, hogy fia már ebben az évben disznódiák lett. (Igy fordította le a „chazer-bócher“ szót) A mi halottunk ilyen értelemben volt Palesztina chazer-bócherje, mert ő volt az első és az egyetlen, aki sonkaizemet nyitott Tel-Avivban és Jeruzsálemben és minden rabbiági tiltakozás és tüntetés dacára fenn is tartotta. Uglátszik, hogy disznószerecséje is volt, sok pénz maradt utána, mert különben nem dicsőítették volna még diszkrét és szándékos homályossággal sem, egyes palesztinai lapok.

Vannak országok, amelyeknek vezetői azt hiszik, hogy a zsidó egyszerű katonának sem jó; nem beszélve arról, hogy tiszt semmiképpen nem lehet „megbizhatatlansága“ miatt. Erre jön Anglia és egész hadseregének sorsát — egy zsidóra, Belishára bízta. Egy zsidóra, akinek hadügyminisztersége egyik nagy reménye most az új angol rezsimnek. Huszonöt éves volt, amikor először lépett fel

Késmárkon Tátraaljánban

orth. kóser penzió, napi négyszeri étkezéssel Kc 25. Gyermekeknek 18.
FRIED JAKAB, KEZMAROK.

Divatos, izléses parókéak hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműterem, IV., Váci-utca 18.

Mérsékelt árak!

képviselőjelöltnek konzervatív programmal Devonportban. Oxfordból jött, ahol mint az „Oxford Union“ elnöke tünt ki diáktársai közül. Harcos ellenzéki programmal lépett be a politikai harcok arénájába. Szívósan és keményen harcolt elveit és mert hű maradt elveikhez, választói is hűek maradtak hozzá. Hat évvel ezelőtt hétezer fontos „Belisha-termet“ építettek tiszteletére. Olyan megtiszteltetés volt ez, aminél egyetlen angol parlamentes sem dicsőkedhet. 34 éves volt, amikor kereskedelmi államtitkárként hozzálatott gazdasági elveinek gyakorlati alkalmazásához. Egy évvel később már a kincstári hivatal államtitkára. Akkor figyeltek rá a magas körök. Az erő és lendület, amellyel új munkakörét ellátta, az éles logika, a briliáns ékesszólás, amellyel az alsóházban kiűnt, rohamosan növelte tekintélyét. Ma a Westminster egyik nagy reménysege a 47 éves Belisha.

Németországban egy kis zsidó hitközség keres egy sport-oktatót, aki zeneileg olyan képzettségű legyen, hogy az orgonán játszasson ima közben. Változtak az idők, valamikor a német reformerek sportot üztek abból, hogy orgonistát tartanak, most meg annyira elszegényedtek, hogy az orgonistának egyszerűsminél sportvezetőnek kell lenni. Pedig érthetetlen, hogy minek kell ilyesmi egy hitközségben, ahol sportot csinálnak abból, hogy nem mennek templomba.

A hitlerizmus kiméletlen elnyomása következtében a zsidók kénytelenek társadalmi életüket még nem-zsidó vonatkozásban is együtt leélni. Egy furcsa gettó támadt. Csak bizonyos moziba, csak bizonyos kávéházakba, csak bizonyos vendéglőbe járhatnak. De amíg a régi gettónak vallásos színésze volt, a mai német gettónak egyáltalában nincsen ilyen jellege. Mert hisz egy kávéház, ahol a kizárólagos zsidó vendégek tréfo ételeket esznek, ezáltal még nem válik „zsidó kávéházzá“, legfeljebb „zsidók kávéházává“. Ezt a gettót a hitlerizmus kikényszerítette a művészet terén. Zsidó festő, szobrász, színész, csak zsidó körben kísérheti meg megélhetését. Ezt a célt szolgálja az a kiállítás, amelyet a

berlini zsidó muzeum rendezett, zsidó művészek műveiből. Az egyik festmény egy barmicvót ábrázol. A festőnő egész lelkét adta bele. Szép alkatú fiú áll előtünk, álmodozó szemekkel, nyakán egy szűk sál van, ez a talisza, egyebekben pedig — kalap nélkül van. Valószínűleg azt akarja ábrázolni, hogy a fiú — elvesztette a kalapját, a nagy izgatottságban... De így a kép mindenestre azt mutatja, hogy a művész elvesztette a fejét..

A pesti izr. hitközség mult héten megtartott közgyűlésén egy képviselőtestületi tag nekitámad a vezetőségnek, hogy miért ment abba bele, hogy magas helyről jövő tanácsadásra leveggyék a kóser vendéglők, mézarszékek stb. cégtábláiról a héber feliratokat. Az interpellálót komolyan hallgatták volna, de kiderült, hogy nemcsak az a fontos, mit mond az ember, hanem az, hogy ki mondja. Bennünket, orthodoxokat valóban kellemetlenül érint a dolog. Az interpellálóról azonban köztudomású, hogy a mostani neológ zsidóság is túlságosan konzervatív neki, reformzsidóságot akart megszervezni és szokott extravagáns rendezvényeket csinálni; miért fáj tehát neki, a héber jelzés levétele? Az egész emlékeztet arra az esetre, amelyről a multkor írtak a külföldi zsidó lapok. A karlsbadi cionista kongresszuson a szocialista vallástalan frakció vezére betéved egy orthodox-kóser vendéglőbe és amikor a kongresszus egy rabbitagja meglepődve kérdezi: „Doktor úr, Önt itt látom?“ — az illető mentegődzve azt feleli: „Kérem én itt csak tojást eszem“. Uglátszik, az interpellálót attól félt, hogyha leveszik a kóser jelzést, a városunkba tévedő reformzsidók képesek véletlenül bemenni egy kóser vendéglőbe. De azért tulajdonképpen nem kell ettől félni, mert latin betűkkel ki lesz írva majd, hogy az illető hely ritadális, s így a megélvesztés lehetősége ki van zárva.

Gleichenberg

fürdőn megnyitja a „Dreibaum“ (Hirschenhauser) orth. kóser penzió és vendéglő. — Modernül átalakítva. — Mérsékelt árak.

Felvilágosítással szolgál:
HIRSCHENHAUSER ORTH. ÉTTE-
REM, PÁPA.

Mi lesz Palesztinával? A munkácsi főrabbi זצוק"ל szava

London, június 28. A „Zsidó Távirati Iroda“ hivatalos helyről nyert értesülése szerint június 22-én aláírták a királyi bizottság jelentését és átnyújtották azt a birodalom kormányának. A „Star“ című liberális napilap tudni véli, hogy közvetlenül a bizottság jelentésének aláírása előtt számos nagyfontosságú változást eszközöltek annak szövegén. Ezek a módosítások a zsidó körök aggodalmának eloszlására irányultak. Eszerint Palesztina északi részéből nagyobb területet csatolnak a zsidó államhoz, mint ahogy azt eredetileg terveztek és Jeruzsálemet sem szakítják el teljesen a zsidó államtól. Jóllehet, a királyi bizottság jelentésének tartalmáról nem adtak ki semmilyen hivatalos közleményt, az angol sajtó biztosra veszi, hogy a bizottság Palesztina kettéosztását javasolja.

A „Manchester Guardian“ kijelenti, hogy nem fér kétség ahhoz, hogy a bizottság az ország kettéosztását ajánlja, ha nem is bizonyosak azok a részletek, amelyeket a határok megvonása és a kettéosztás egyéb feltételei kapcsán közöltek. Hasonló értelemben ír a Kérdésről a „Morningpost“ is, míg a Daily Telegraph ugy véli, hogy a tengerparti zsidó állam és a hegyvidéki arab állam területe majdnem egyforma nagyságú lesz. Ezenkívül korridort húznak Haifától és Jaffától.

Ezzel szemben a „Great Britain and the East“, amely a gyarmatügyi hivatal felhivatalosának tekinthető, vezércikkében kijelenti, hogy a királyi bizottság javaslatairól szóló jóslatok, feltevések csupán.

A Manchester Guardian újabb jelentése szerint a kormány nem a királyi bizottság jelentésével egyidejűleg fogja közzétenni a maga állásfoglalását. A bizottság jelentése július közepén, mindenestre a parlamenti szünet előtt fog napvilágot látni. Eredetileg arról van szó, hogy ugyanekkor jelenik meg a kormány Fehér Könyve is, ehhez azonban mindössze három hét áll a kormány rendelkezésére. Ezért valószínű, hogy a kormány politikáját augusztusban fogja csak nyilvánosan leszögezni. Ez azt is jelenti, hogy a népszövetségi mandátumbizottság előbb a királyi bizottság jelentését kapja meg és csak később jut el hozzá a kormány nyilatkozata.

HEIDEN JENŐ OPTIKA — FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

Megjelent a munkácsi főrabbi végrendelete, nyomtatásban. Nem végrendelet ez a szó közönséges és átlagos értelmében, hanem a régi nagyok példája nyomán: összesűrűsítése a kiváló férfiú életfelfogásának, erkölcsi végakaratainak és azoknak az útmutatásoknak, amelyeknek segítségével biztosítani akarja, hogy a régi szellem, az ősköztől örökölt tradíciók, nemzedékek hosszú sora által megszentelt hagyományok, tovább folytatódjanak családjában és tovább éljenek szélesebb körű családjában is: hivei és azok gyermekei körében, a köv. generációban..

R. Chajim Előzör Spira z. c. l. született 5632. Tévész 5-én, elhunyt 5697 Szivon 2-án; kilenc évvel előbb 5688. Ador 19-én kezdte meg végrendelezése írását.

Bevezetőben kezdi Avrohom Óvinivel akiről a Tóra azt írja: „Ki j'datív l'maan aser j'zavve esz bórov v'esz bészaj achrov v'somri derech Hasem — tudom, hogy meghagyja gyermekeinek és házanépének utána, hogy őrizzék meg I'ten utjait“... A híres brody-i magid példája lebeg előtte, aki — ugymond — már ötvenéves korában írta meg az első cz'vojját és aki erre célzást talált a Tóra szavában: „Bisusz hajajvel hazajsz tósvüv is el achüvószaj — az 50-ik évben térjete vissza ki-ki az ő birtokához“. Habár ez a szentírási vers, mondja R. Slajmaj, a szentföldi s'mitó és javjél-év törvényeiről szól, s arról intézkedik, hogy a javjél-évben a birtokok visszakérülnek eredeti gazdájukhoz, mégis célzás foglaltatik benne, hogy az ember már 50 éves korában vessen számot azzal, mit is szerzett magának szellemiekben és erkölcsiekben ezen a földön. Követi a brody-i gaon példáját annál is inkább, mivelhogy ő már majdnem egy smitóval túlhaladta az 50 élet..

A bevezetés utáni első pontban megállapítja: egész életében az volt a törekvése, hogy I'tent szolgálja. A 2. pontban arra kéri háza népét és tanítványait, akiket gyermekeinek tekint, hogy minden tekintetben az őskök útjain haladjanak és az ettől eltérő alakulatokban részt ne vegyenek. A 3. pont előírja hiveinek, hogy ügyeljenek házukban a zsidónói cz'niusz-re, a női ruházat ne legyen dekoltált; a zsidóság női viselet okozza — ugymond — a zsidóság bajait és előidézi a gölűsz meghosszabbítását, hátráltatja a megváltást...

Beszél azután a temetésével és sírkö-állításával kapcsolatos intézkedéseiről, melyekről május 14-i és 28-i számainkban röviden megemlékeztünk.

Hozzá tartozói elnézését kéri, hogy nem hagyott rájuk tehermentes vagyont, de ez azért van — mondja — mert minden

esetben visszautasította olyanok önkéntes adományfelajánlásait, akik pld. a szombatot megszegik. Ezen elve által hatalmas millióktól fosztotta meg magát, de természetesen nem bánja, mert amint a Baal Sém is írja „Keszser sém tajv“ művében, nem helyes pénzt elfogadni rósótól, már pedig aki a szombatot nyilvánosan megszegi, bizonyos, hogy ebbe a kategóriába tartozik. (Tudunk egy esetéről, amidőn egy dúsgazdag amerikai elébe járult valamelyes kérelemmel és az ezt tartalmazó u. n. kvittli-cédulához egy ezerdolláros mellékelt. A Megdicsőült kérdésére, hogy szombatot zárva tart-e, azt felelte: nem. Mire a Rebbe a kvittlit elfogadta ugyan, de az 1000 dolláros visszautasította! — Szerk.)

Jaakajv ősapánk kérte fiától: „v'sochavti im avajszaj — és pihenjek őseimmel.“ Habár — ugymond — korántsem érte el atyjának, nagyatyjának magas vallásossági fokát, de reméli, hogy még megadatik neki megtérni teljes lélekkel és mivel számos esetben valóságos önfeláldozással, m'szirűsz hanefessel szállt síkra ősei tradícióinak érvényesüléséért, hiszi, hogy nem fognak szegénykezni vele a túlvilágon, a felső régiókban... kéri tehát helyezze atyja mellé.

Részletesen intézkedik kéziratban levő műveinek kiadásáról s felkéri hiveit, hogy segítkezzenek az ügyek lebonyolításában. Megengedi, hogy végrendeletét kinyomassák és terjesszék. Majd felkéri tanítványait, hivat, hogy az egész 12 hónap alatt tanuljanak misnájoszt (lehetőleg legalább 3 misnát) naponta lelkiüdvéért.

A cz'voó utolsó 3 pontja pótlásokat tartalmaz. Az utolsóban (25. pont) figyelemzeti és kéri egyetlen gyermekét: leányát, hogy kövesse életberendezésében az őskök által kijelölt utat, ugys öltözködjék; viseljen főkötőt (stirn-tichl) stb. Ugyancsak figyelemzeti és kéri — ugymond — vejét, az éleselméjű rabbit: kövesse az őskök hagyományát, ami majd üdvére válik és a kis unoka üdvére és adja I'ten, hogy „ne száradjon ki a forrás és ne fonnjadjon el a fa“. Mindezek fölött azonban bízik I'ten jóságában mindennap, hogy megéri a gajjél czedeket, hamarosan napjainkban...

A végrendelet valóban feléleszti a Megdicsőült egész lényét, összes ismerősei, tisztelői s hivei között.

Egyéni irizurákat legszebben és legolcsóbban készli, javítást, ondolólást olcsón vállal:
Weinstock Rózi parókékesztő
Sátoraljaújhely, Rákóczi-u. 26.

Az Orczy-templom idejéből...

Irja: Löffler Henrik, a bpesti orth. hitk. főtitkára

V.

Amidőn a hitközség 1875-ben az Orczy-templomot megnyitotta, már számos más fontos hitközségi intézmény fölött is rendelkezett. Volt már saját Talmudtóraja és nyilvános 4 osztályú elemi iskolája, voltak mészárszékei, baromfivágódái, pászkasütődéje és a budai Ráczfürdő épületében a rituáléknak megfelelő mikvója. És hitközségünk már akkoriban kiterjesztette figyelmét az ország minden tájékáról a fővárosi kórházakba került hitsorsok testi- és lelki ápolására is. Ugyanis hitközségünk köréből indult ki a mozgalom az „Országos Bikur Chólim Egylet” megalapítására és ez a kitűnően bevált — jelenlegi elnöke alatt felvirágozott — intézmény 1873. június 17-én indult meg. Évtizedeken keresztül a megdicsőült dr. Schächter Jakab és Löw Nátán vezetése alatt állott és — ha nagy erőmegfeszítések árán is — megvalósította a célul kitűzött feladatokat, sőt túl is szárnyalta a nemes alapítók által hozzáfűzött vára-kozásokat.

Az 1875—1876. években a hitközség anyagi alapja is már némileg megszilárdult, az adminisztrációt szintén rendszeres alapokra fektették és így megvoltak az összes előfeltételek a hitközség további kiépítésére. Csak egy fontos tényező hiányzott még: a lelki vezér, aki felvilágosító munkájával megerősítse a hívekben a hitet, aki irányítsa és nevelje az ifjúságot. Jellemző az akkori pesti orth. ifjúságra, hogy addig is amíg lehetővé vált egy megfelelő autoritást főrabbinak megnyerni, 1877-ben saját elhatározásából mozgalmat indított egy oly tanfolyam rendszeresítésére, ahol az ifjúság naponta Chólim-Rasi, mászó és Kicür-Sülchon Órúch előadásokban részesüljön. Es meg is alapították a „Tiferesz Bachurim” egyesületet, melynek első elnöke R. Majse Freudiger és első jegyzője R. Simon Löffler volt. Eleinte az ifjúság felkérésére előadásokat felváltva tartottak R. Majsem Trébitsch, R. Aron Weisz, R. Majse Freudiger, R. Avrohom Jiczchok Strausz, R. Simon Löffler, míg az egylet abba a helyzetbe jutott, hogy állandó előadót alkalmazzon. Egyleti helyiségül szolgált

a Lindenbaum-Freudiger család által Laudon-u. 3. alatt költségmentesen rendelkezésre bocsátott terem, később a Trébitsch-család Király-u. 3. sz. alatt levő lakosztályának egy része és végül az Orczy-templomban levő beszhamidros. A Tiferesz Bachurim előadásai népszerűségnek örvendtek és nemcsak az ifjúság látogatta lelkesedéssel, hanem számos balbósz is. Ezenkívül a hitközség b'né tajró-i részére R. Avrohom Eliezer Eckstein z. c. l. az Orczy-templom beszhamidrosában naponként rendszeres gemóre-siurt tartott.

Mikor tehát 1879-ben R. Chájim Szajfér pesti főrabbi lett, már egy jól megmunkált talajt, egy meglehetősen megalapozott hitközséget talált itt. És az elsősorban a vezetőférfiak érdeme volt. Ha utána lapozunk a hitközségi jegyzőkönyvekben, megállapíthatjuk, hogy a hitközség minden időben abban a szerencsés helyzetben volt, hogy rendkívüli tehetséggel megáldott férfiak voltak az élén, vezérek akik feladatuk magaslatán álltak és a legválságosabb időkben erkölcsi felelősségük tudatában határozott fellépéssel és elszántsággal cselekedtek. Igaz ugyan, hogy megfelelő támaszt találtak a hitközségi tagokban, akik kitartással és lelkesedésükkel megkönnyítették a vezetőség nehéz munkáját. Csak néhány nevet ragadok ki az akkori legkiválóbb vezérférfiak névsorából: R. Majsem Trébitsch, R. Smüel Abelesz, R. Majse Freudiger, R. Sámson Salzer. Ezek még a hitközség megalakulása előtt, intenzív működést fejtettek ki a hazai orthodox önállóság érdekében. Mindannyian sziklaszilárd jellemű férfiak, akik mint elharcosok léptek sorompóba és a „Tajró v'emünó” jelszavát írták zászlajukra. De nemcsak jelszóként

Zsidó szülők!

Jó hírnevű penziómat kibővíttem, Gyermekek nyaraltatását felelősséggel vállalom, orvosnő és jóléltű urileányok felügyelete mellett. — Kérjen bizalommal ajánlatot.

Elő- utóidényben árengedmény.
KOHN ORTH, KÓSER PENSIO
BALATONSZEMES.

használták, hanem minden lépésüknél a Tórárt, a hitet tartották szem előtt és ily szellemben cselekedtek is. Az ezután következő időkben nagy szerep jutott a hitközségben, az orthodox közügyekért lelkesedő, népszerű, szigorúan vallásos orvosnak: dr. Schächter Jakabnak, aki ugyanolyan szellemben működött mint az előbb említették és akinek jellemzésére még visszatérek.

Az itt felsorolt vezetőférfiak közül különösen kiemelendő a hitközség legregebben működő elnökének R. Majse Freudigernek ténykedése. Nevét már a hitközségi alapító tagok között találjuk és évtizedeken át a legnagyobb büzzalommal vett részt a hitközségi élet irányításában és fejlesztésében. Az első komoly kezdeményezés, hogy a hitközség megfelelő ingatlanhoz jusson, ahol templomot építhessen: tőle indult ki. Maga a templomépítés megvalósítása: már fia, a jelenlegi hitközségi elnök nevéhez fűződik. R. Majse Freudiger neve szorosan egybefonódik a hitközség életével és egyik-másik alkotása. Igen az olyan intézmény, mely a Limúd Hatajró, a tóratanulást szolgálja, vagy szociális, karitatív természetű, fényes tanuságot tesz nagyságáról.

Ily vezetőférfiak mellett kezdte és folytatta pesti működését Reb Chájim Szajfér. (Folytatom.)

Szomorú lengyel állapotok

Varsóból táviratozzák: Czenstochau elővárosában Rakowban egy lengyel hulián lőtt a 18 éves zsidó Wyburska Reginát. A Radom melletti Oradzy-wolban pedig megtámadták a hitközség volt elnökét a 82 éves Grünstein Mózes, akit azután hozzátartozói reménytelen állapotban szállítottak kórházba. A huliánok elmenekültek.

Ismeretlen tettesek felgyújtották a grodeki zsidó temetőt, Bialystok mellett. A temető teljesen elpusztult. A rendőrség megindította a vizsgálatot. A bűnös temetőgyalázás nagy felháborodást váltott ki a zsidó közvéleményben.

Párizsból táviratozzák: A „Franciaországi Zsidó Társulatok Szövetségének” végrehajtóbizottsága elhatározta, hogy a napokban lefolyt czenstochau-i pogrom áldozatainak 10.000 frank segélyt küld.

Ibn Ezra köré font legendákból...

... A Rambannak (Maimonidesz) Ó-Kairóban kórháza volt, amelynek ő maga volt főorvosa. Az ágyak számokkal voltak ellátva és minden ágyban egy-egy beteg feküdt. Nem került nagy fáradságába a betegek vizsgálása, mert oly éles tekintetű és nagyesszü ember volt, hogy csak szemével kellett végignéznie a beteget és nyomban tudta, mi a baja. Így tett ő naponta: végigsétálta a kórházat, egy-egy tekintetet vetett a betegekre és nyomban leült az asztalához a receptek megírása végett. A recepteket az ágyszámok szerint írta meg: az egyesnek ezt, a kettesnek amazt rendelte és így tovább.

Ábrahám Ibn Ezra, a híres talmudtudós, költő, matematikus, nyelvész, csillagász és szentírásmagyarázó, aki nagy szegénységéről és jó tréfáiról egyaránt híres volt, egyszer ellátogatott Ó-Kairóba, hogy nagy kortársát: Rambant, meglátogassa. A kórházhoz érve, megtudta, hogy Maimonidesz csupán szemével vizsgálja végig a betegeket. Nyomban kész volt a terve, hogy Maimonideszt megrétfálja. Malk egészen betegenek adta ki magát és nevét elhallgatva befeküdt a 7-es számú ágyba, várva, hogy milyen betegséget állapít meg róla a híres Ramban.

Maimonidesz csakugyan megjelent a kórházban és szokása szerint egy lassú sétával szemlét tartott a betegek között és máris leült a receptek megírására. Ibn-Ezra pedig feszült figyelemmel várta, hogy mit rendel majd a hetes számú betegnek. És osodák csodája! A 7-es számú receptre ez volt írva: „Arbd méajsz sekel keszef” (Négy száz ezüst sekkelt.) Maimonidesz tehát megállította a valóban helyes diagnózist, hogy a hetes számú betegnek csupán egy kis pénzre van szüksége; egyéb baja nincsen.

Csak hogy a kórházban ezen rendelet nem akarták fogadtatni. Ibn Ezra tehát elment Maimonidesz lakására. De mivel őt nem találta otthon, annak feleségéhez kopogtatott be, hogy a négy száz ezüstöt felvegye. Maimonidesz felesége éppen étkezett és eszeágában sem volt a szegényesen öltözött vándornak 400 ezüstöt adományozni. Ibn Ezra azonban nem hagyta magát egykönnyen

elkűldeni. Parázs veszekedés támadt köztük, aminek az volt a vége, hogy a gazdag és előkelő úrnő — az inkognitóban megjelent világhírű tudóst kiutasította. Ibn-Ezra távozott, de előbb a következőket írta kívül krétával az ajtóra héberül: „Ist'chó zónóh imibóih risaj-noh nis'z'abróh”, ami — ha akarjuk — ezt jelenti: „Feleséged éppen étkezett és első jövelelem alkalmával máris megharagudott.” De akkor tudnak héberül, azok megértik, hogy a sor mindvégig kétértelmű és a megjegyzés második értelme föltötte csipő és egyáltalában nem hízogó semmilyen nőre nézve.

Ramban hazaérkezvén, észrevette az írást és rögtön kifaggatta feleségét, aki elmondotta a történeteket.

— Rosszul tetted — mondá Ramban, feleségének — mert ezen vándor nem lehet más, mint a híres szellemes Ábrahám Ibn Ezra.

Nem is nyugodott, míg a tréfás tudóst meg nem találta és jól meg nem vendégelte.

... Egy izben Ibn Ezra elé járult egy messze idegenből jött félművelt tudákos ember. Az idegen a következő kérdést intézte hozzá:

— Miképp egyeztethető össze a Gondviselés igazságosságával azon tény, hogy sok derék vallásos embert üldöz a balsors, míg rengeteg vallástalan, gonoszlelkű ember boldogan éli le életét?!

Ibn Ezra megnyugtatta az illetőt, hogy kérdése egyáltalán nem új, azzal már a Talmud is foglalkozik, de erre nem válaszolhat neki egyebet, mint azt, hogy az emberi ész túl gyarló ahhoz, hogy a Gondviselés útjait valóban megtudná érteni.

Ibn Ezra vendégét nem elégtette ki a válasz és azon nézetének adott kifejezést, hogy ezért a feleletért nem volt neki érdemes, a hosszú utat Ibn Ezrahoz megtennie.

— Hogy ne mondd, hogy hiába jöttél hozzám — mondja Ibn Ezra — kárpótlak egy kis elbeszéléssel: Két vándor elindult az arabiai sivatagba, az egyik két kenyeret vitt magával, a másik három. Utközben csatlakozott hozzájuk egy harmadik vándor, akinek egyáltalában nem volt elemősiája. Hogy az éhen ne haljon, két társa megengedte, hogy az ő kenyerüket fogyaszthatja. Amidőn az 5 kenyér elfogyott, a harmadik vándor érzékenyen elbúcsúzott két

jóléltű társától és az általa elfogyasztott kenyérért 5 aranyat hagyott a két vándorra. A két vándor most azon tanakodott, hogy az 5 aranyat miképp ossza el egymásközt. A három kenyér volt birtokosa eképp érvelt: nekem 3 kenyerelem volt, tehát nekem jár az 5 aranyból 3; neked 2 kenyered volt, tehát 2 aranyat kapsz. A két kenyér volt birtokosa azonban ezt az ajánlatot nem akarta elfogadni és így érvelt: talán a vándor a te kenyereidből állandóan 3 karajt vágott magának és az enyémből kettőt? Ugy-e, nem! Hanem a tiedből és az enyémből egyaránt evett. Így tehát nekem jár 2 és fél arany és ugyanannyi jár neked is! Nem bírván megegyezni: elmentek a legközelebbi bíróhoz. Ez a következő ítéletet hozta: akinek 3 kenyere volt, annak 4 arany jár; akinek pedig 2 kenyere volt, annak csupán 1 aranyat kell kapnia.

— Ejnye! — pattant fel mérgesen Ibn Ezra vendége, aki eddig türelmesen hallgatta végig az elbeszélést — hiszen ez nyilvánvaló badarság! Hiszen a háromkenyeresnek még többet ítél oda, mint amennyit ő maga kért. A kétkenyeresnek pedig még annál is kevesebbet, mint amennyit ellenfele is adott volna neki! De miképp is indokolhatta meg ama bíró ezen lehetetlen ítéletet?

— Nagyon egyszerűen — mondja Ibn Ezra. — Változtassuk át az egész kenyereket harmadokra. Akinek 3 kenyere volt, annak 9 harmada volt, akinek kettő annak 6 harmada, összesen tehát 15 harmad kenyérük volt. A 15 harmad kenyeret 3 ember fogyasztotta el, tehát mindegyik 5 harmadot evett. Akinek 3 kenyere, illetőleg 9 harmada volt, az önmaga ebből 5 harmadot evett meg, maradt ebből a harmadik vándornak négy harmad, azéért jár ennek 4 arany. Akinek csupán 2 kenyere, illetőleg 6 harmada volt, mennyit evett ebből önmaga? Szintén 5 harmadot. Mennyi maradt a 6 harmadból a harmadik vándornak? Egy harmad. Azért jár a 2 kenyeresnek csak egy arany!

— Pompás — mondja Ibn Ezra meglepett vendége, — és érdekes, hogy én ezt nem értettem!

— No látod, mondta Ibn Ezra, ily egyszerű dolgot, egy kis falu bírájának ítéletét nem voltál képes felfogni, úgy miképp akard a Gondviselés útjait és az egész világ bírájának ítéletét megérteni?!

F. L.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészták és otyaáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

BECKERT HUGÓ parókkakészítő specialista

A legujabb modellek állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27 (Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Eredeti angol szövetkülönlegességek Kazár Nándor posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva.

Metszősztrájk heti 12 fillérért

— Megtörtént eset —

Egy falusi hitközség pár év előtt elhatározta, hogy sajtókat fog felvenni. Meghirdették a pályázatot, sokan jelentkeztek és miután megfelelő embert kaptak, megállapodtak vele, három évi időtartamra szerény fizetéssel. Mindjárt kifizert az első civakodás, amennyiben egyik tag sem akart a másikért készfizetői kötelezettséget vállalni és így ha valaki nem fizetett volna, az alkalmazottnak kellett volna, beinkasszálni az illetőtől az ő fizetését. Végre azonban mégis meggyeztek és biztosították a minimális heti fizetését.

Közben azután borzasztó dolog történt. A község egyetlen főutcáján szombatn a sajtókat és a pályázatot, sokan jelentkeztek és miután megfelelő embert kaptak, megállapodtak vele, három évi időtartamra szerény fizetéssel. Mindjárt kifizert az első civakodás, amennyiben egyik tag sem akart a másikért készfizetői kötelezettséget vállalni és így ha valaki nem fizetett volna, az alkalmazottnak kellett volna, beinkasszálni az illetőtől az ő fizetését. Végre azonban mégis meggyeztek és biztosították a minimális heti fizetését.

Közben azután borzasztó dolog történt. A község egyetlen főutcáján szombatn a sajtókat és a pályázatot, sokan jelentkeztek és miután megfelelő embert kaptak, megállapodtak vele, három évi időtartamra szerény fizetéssel. Mindjárt kifizert az első civakodás, amennyiben egyik tag sem akart a másikért készfizetői kötelezettséget vállalni és így ha valaki nem fizetett volna, az alkalmazottnak kellett volna, beinkasszálni az illetőtől az ő fizetését. Végre azonban mégis meggyeztek és biztosították a minimális heti fizetését.

sem jelentek meg az „ülésen”. Végül a metsző kijelentette, hogy sztrájkba lép! Nagyon felháborodtak ezen. Nem annyira a fizetésemelés miatt, mert hiszen mindössze arról volt szó, hogy hetenként egy családnak 12 fillérel többet kellett volna fizetni, hanem azért az „arcátlan-ságért”, hogy stejgerolni akar. A metsző viszont elkeseredettségéből kitarított a maga igazsága mellett. Bekövetkezett szombat és a községben nem volt hús, óriási volt a felháborodás. De egyesek mégis úgy gondolták, hogy heti 12 fillérért nem érdemes a kényelmüket megzavarni. Lassanként a többiek is belátták, hogy ez így nem mehet. Így azután helyreállt a béke: 20%-os emelés, azaz családonként heti 12 fillér emelése fejében. De nem lett volna-e szebb, ezt az „óriási” áldozatot sztrájk nélkül megcsinálni? *Plajni*

R. Smüél Jákajv Kritzler

Soltvadkertről jelentik: Vallási életünk egyik ragyogó példaképe, hitközségünk volt érdemdús elnöke R. Smüél Jákajv Kritzler elhunyt.

Bonyhádon, június 29. R. Smüél Jákajv Kritzler z. c. l. elhunytának híre, minden volt ismerőjének ajkára tódul az Ige: „Nem tudjátok-e, hogy fejedelmi egyéniség és lelki nagyság hullott le Izráelben!” A caddiknak mindegy, hogy a nyilvánosság ismerte-e az ő egyéniségét, de az utókor számára nem lesz közömbös, okulás céljából egyet-mást róla elmondani. Szentül meg vagyok győződve, hogy mindenki, aki őt ismerte, elhunytának híreire magába száll és megemlékezik azokról a nemes érényekről, amelyek őt jellemezték!

Elő- és utószezonban mérsékelt árak. Kitűnő konyha. Szolid árak. Összes ünnepeken minjon. Lakodalmak elő-utószezonban legjobb kivitelben. Tobovits-pensio, Tatranska Lomnica.

Első forrásból vásároljon ezüst tórafelszerelést, gyertyatartót, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak. Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10.

PARÓKÁT

legszébb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, oncolálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

paróka-készítő és női fodrász, Budapest, Király-u. 53.

Bonyhádon született és fiatalon Vadkerre nősült. Mintegy húsz évvel volt nálam idősebb, így tehát Bonyhádról nem ismerhettem. Csak midőn Atyám z. c. l. 27—28 évvel ezelőtt üzletileg Vadkerre küldött, akkor léptem vele összeköttetésbe. Akkoriban még különös hajlamom volt az efféle zsidóembereket megfigyelni, mert még nemrég váltam el, az én kiváló Rebbemtől: R. Eliezer Chájim Deutsch bonyhádi gaontól z. c. l. Abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy esztendőközön keresztül évenként több napot töltöttem R. Smüél Jákajv házában, láttam őt imádkozni, kereskedni, tanulni, étkezni, pihenni és láttam, hogy mindenkor előtte lebegtek a szent tanítások: „B'chol d'rochecho dóléhu — minden utadon gondolj Ő reá”, „Siviszi Hasém Vnegdi szómíd — az Örökkévalót képezem el magam elő mindenkor”. Minden szavát, amit üzletileg beszélt, gondosan mérlegeltem, „hén s'loch hén — az igene igen volt”, de ne gondoljuk, hogy talán gyakorlatlan kereskedő volt, nem, izig-vérig kereskedő volt, de izig-vérig becsületes is. Láttam őt éjjel 1-kor aludni menni, de hajnali 3-kor már megint a gemórenál találtam. Mindig jókedélyű volt és a Teremtőnek minden rendelkezésével megelégedett olyannyira, amilyen fokon azt soha senki nem tapasztaltam.

A világháború alatt hosszabb időt tölthettem vele, egymás mellett menteltünk, együtt étkeztünk, aludtunk, vele töltöttem egy Purimot, egy Peszachat, egy Tis'ebéovt és mondhatom: ez Mellette nem lehetett kétségbeesni, fenkölt lénye bitochajnt plántált az emberbe a legnehezebb helyzetben is. Sokszor előfordult, hogy „aszé sabatchó chajl”-nak voltunk kitéve, de még az ilyen súlyos helyzetben is: az ő jelenléte vidámságot és jókedvet árasztott.

Habár képtelen vagyok érzelmeimet kellően papírra vetni, mégis gondolom, hogy e szerény sorok hozzájárulnak ahhoz, hogy összes ismerősei igyekezni fognak őt mintaképpül tekinteni, nemcsak cselekedeteit követni, amiáltal részben pótolva lesz az ő elhunytával bekövetkezett óriási veszteség, hisz ő egyike azoknak, akikről a bölcseséggel el lehet mondani: „Chaval al d'avdin v'lo mistakchin — jaj az elveszettekért, akik nem találhatók többé!” תצביה

Márkus József

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 26

Alig fejezte be R. Joselmann a mondatot, bejött a szolgál és jelentette, hogy a mainzi választófejedelem őhajt őfelségével beszélni.

Egész különös ügyben jött Albert választófejedelem a császárhoz. Egynéhány hónap előtt ugyanis Luther mozgalmához csatlakozott, amikor Luther azt ajánlotta neki, hogy házasodjék meg és legyen világi emberré. Ő döntötte volna el a németországi helyzetet Luther javára. Ha ez megtörtént volna, egészen biztos, hogy teljesen zsidómentessé tették volna Németországot. Luther szelleme nem tűrte volna azt, hogy a katolikusok meghódolása után a zsidó kisebbség merjen ellentállni neki. Közben azután az történt, hogy a választófejedelem beleszeretett Ridinger mainzi pék lányába. Üldözni kezdte ajánlataival. A szigorú erkölcsű apa erre Wormsba vitette leányát. A wormsi országgyűlésen a mainzi fejedelem egy bizalmasa felismerte és sietett elmondani apja gyóntatóapjának Laurentius páternek, aki a választófejedelem kíséretében volt és egyszersmind megmagyarázta neki, hogy a választófejedelemet az ő házasságától csak a szép pékleány tudná visszatartani. A gyóntató papnak első dolga volt felkeresni a leányt és elmondani neki, hogy a szent ügy érdekében meg kell hallgatnia a választófejedelemet, vissza kell tartania a házasságtól és el kell tántorítania az eretneki gondolatoktól. A szép Margaréta, aki egyébiránt igen komoly és valóságos érzésű nő volt, a pap szavára hallgatott. Albert életében végbement eme változás igen kényelmetlen helyzetbe hozta a császárral szemben. Luther attól tartott, hogy elveszíti egész tekintélyét előtte, hisz előbb arra akarta indítani, hogy tegye magáévá a lutheri törekvéseket és most ő maga kárhozzátja őket. Ilyen nyugtalanságok gyötörték, amikor jelentkezett a császárnál és meg akarta ismerni a véleményét. A császár azt üzentte, hogy bár van valaki nála, bátran beléphet, mert olyan dologról van szó, ami érdekelheti őt.

A választófejedelem üdvözölte a császárt és amikor észrevette R. Joselmann, barátságosan szólt hozzá:

— Hogy vagy, Joselin?

— Ismered ezt a zsidó embert?

— Hogyne, felség, kiismertem őt. Ügyes, okos és derék ember.

— No, ezt kellemes hallani, — mondotta a császár.

Majd R. Joselmann felé fordult, mondva:

— Megszeretném hallgatni a te véleményedet Luther-ról és tanárról. Egész bátran beszélhetsz.

— Felséges uram — szólalt meg kis gondolkodás után R. Joselmann — hogyan mondjak véleményt egy olyan ügyben, amely egy idegen vallást érint? Adjak igazat Luthernek? Akkor miért nem csatlakozom hozzá! Mondjam azt, hogy a pápának van igaza? Akkor miért nem térek be az egyházba! Mondjam, az egyiknek sincs igaza? Mit mondana ehhez felséges Uram?!

A császár elnevette magát.

— Azt meg kell adni, Joselin, hogy okos ember vagy. Ezért másképen teszem fel a kérdést: „Mit ajánlsz nekem? Álljak-e a mozgalom élére és hívjak össze egyetemes zsinatot ebben az ügyben, vagy pedig ellenséges álláspontra helyezkedjem vele szemben?”

— Felséges Uram, a mi bölcs Salamon királyunk a következőket mondja: „Féljed oh fiam az I'tent és a királyt és a felforgatókkal ne egyesülj”. Ha a felforgatással való azonosodást nem ajánlja a bölcs király az alattvalónak, hát még mennyire kell óvni attól a királyt! Az uralkodó, természeténél fogva, a fennálló dolgoknak fenntartója. Fel-

séged ősei mindig a hagyományokhoz ragaszkodtak. És most ez a doktor Martinus Luther meg nem történté akar tenni egy évezredet? Azt akarja hirdetni, hogy az akarat szabadságának tana nem helyes, holott ez minden erkölcsi világrendnek alappillére. Nem, felség, én nem ajánlhatom, hogy Luther irányzatához csatlakozzék.

— És mit gondolsz te, Albert?

— Ez a zsidó ember eltalálta a helyeset, — mondta a választófejedelem.

A császár kissé ránézett, csodálkozott, nem tudta mire vélni ezt a kijelentést, amely ellentétben állott a hónapokkal ezelőtt nyilvánított véleményével, de azután örömmel vette tudomásul. Majd odafordult R. Joselmannhoz:

— Köszönöm neked, Joselin, követem a te tanácsodat, annál is inkább, mert amint látom, Albert barátomat is teljesen meggyőzted. A zsidóság oltalomlevelét majd később kiállítom, most nincs időm.

R. Joselmann megállt egy pillanatra, látszott, hogy küzd magával, de azután csendesen a következőt mondotta:

— Felséges Uram, rövidebb időt vesz igénybe a zsidók kiűzetését elrendelni, mint megerősíteni őket az ő jogaikban?

A császár nevetve válaszolt: „Tudom mire gondolsz. Szemrehányást akarsz nekem tenni, hogy zsidóellenes leiratokat intéztem egyes városokhoz, például Colmar, Obernäh városokhoz. De viszont más városoknak, a zsidókra kedvező rendeleteket adtam ki. Különbösen erről majd máskor beszélünk.

A császár intett a kezével és Joselinnek távoznia kellett.

— Okos ember ez — szólt ekkor a császár Alberthez. Ha nem lenne zsidó, kinevezném titkáromnak.

Másnap, 1521. április 19-én megjelent a császár rendelete, amelyben az egyház mellé áll. Luthernek mozgalmát helyteleníti és mihelyt menedéklevele lejár, átok alá helyezi.

Amikor R. Joselmann erről értesült, hálát adott I'tennek, hogy újból sikerült egy veszélyt elhárítania hittestvéreiről.

Egynéhány nap mulva ismét a császárhoz rendelték R. Joselmann.

— Legutóbb szemrehányást tették nekem — szólt hozzá a császár — hogy nem tettem semmit sem a zsidókért. Ime, itt az okirat, amelyben kinevezlek az összes német zsidók parancsnokává. És most, saját és testvéreid nevében tedd le a hűségküti!

A eskü-formulát Urbán Ziegler birodalmi alkancellár olvasta elő a mainzi választófejedelem jelenlétében.

Miután az ünnepélyes aktus megtörtént, R. Joselmann odafordult a császárhoz és azt mondotta: Végtelenül köszönöm felséged magas kegyét. Engedje meg, hogy mindjárt felhasználjam a nekem juttatott kitüntetés arra, hogy kegyelemért esdekeljek az Obernäh városában lakó zsidók érdekében, aki ellen felséged kiutasítási rendeletet adott ki.

— Tévedsz, Joselin. Ilyen rendeletet én nem adtam ki, én csak megerősítettem azt a rendeletet, amit az én megdicsőült nagyapám 1507-ben kiadott. Menj csak Urbán és hozd ki a kancelláriából az iratot.

Az alkancellár kiment, elővette az iratot, behozta és felolvasta.

— Látod tehát — szólt újból a császár R. Joselmannhoz — én tulajdonképen semmi mást nem tettem, mint csak azt, hogy megerősítettem nagyapámnak rendeletét, amelyben zsidókiűzetési jogot ad Obernäh városnak. Te magad mondtad, hogy a drága elhunytak rendelkezéseit tisztelni kell.

(Folyt. köv.)

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Pinchosz Tamúz 24. I. Perek

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest) : 7.30

שבת kimenetele „ : 8.35

Péntek: Rajs-chajdes Ov. (Tejes napok)

שבת קריאה שבת (Bpest) : 6.42

Sabosz Matajz-Masz'é, Ov 2. II. Perek.
Gyertyagyújtás 7.30, szombat kim. 8.30.

Felkérjük igen tisztelt előfizetőinket, hogy az esedékes előfizetési díjakat postafordultával be- küldeni szíveskedjenek.

— **Metszés előzetes elkábitással: n'vélo.** Az „Israelit” jelentése szerint a keleteurópai vezető főbbik, élükön Grodzienski vilnai főbbrával közölték az Aguda világszövetség vezetőségével, 800 rabbi nevében, hogy az előzetes villanyos elkábitás esetén — amit Németországban követelnek — a rituális metszés teljesen érvénytelen.

— **Frontharcos zászlóavatás Hajduszo-** boszlón. Az Országos Frontharcos Szövetség hajduszoszlói csoportja fényes keretek között tartotta zászlóavatási ünnepélyét. Az ünnepély az orth. izr. hitközség tanácsstermében a *Stahler* Dániel m. kir. kormánytanácsosa a hitközség volt elnöke és örökös díszelnöke által emelt és a 18 hős halott nevét megörökítő emlékmű előtt vette kezdetét. A frontharcosok és a tisztí küldöttség zárt sorokban vonultak fel a felavatandó zászló alatt a hitközség tanácsstermébe, ahol *Grósz Imre* emléklapos főhadnagy hitközségi elnök üdvözlő beszéde után *Katz Ármin* főrabbi mondotta el magával ragadó lelkes hazafias ünnepi szónoklatát, majd megáldotta a zászlót. A Himnusz eléneklése után befejeződött az ünnepély. A zsidó templomból a kath. majd a református templomba vonultak a küldöttségek, utána pedig a főtéren folytatódott az ünnepély.

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolások, alakítások
Olcso árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

— **A nyirbátori főrabbi gyásza.** Mély gyászba borult *Teitelbaum Naftali* nyirbátori főrabbi. E héten elhunyt a *Rebbezen*, a *Jitav Lévi* szigeti caddik unokája, aki évtizedeken át volt a hírneves főrabbi támasza és előmozdította Tóratanulását, szent életmódját. Óriási részvétellel helyezték örök nyugalomra.

— **Rádió is közvetíti a Knészió Gedajloh főbb beszámolóit.** Az Aguda politikai főtítkára Goodmann és a londoni csehszlovák nagykövet közt tárgyalások folytak a marienbadi Knészió Gedajloh körüli propaganda hathatósabbá tétele érdekében, melynek során biztosította a csehszlovák nagykövet az Agudát, hogy a cseh rádió készsége hajlandó a Knészió Gedajloh megnyitó beszédeit, valamint főbb referátumait leadója útján közvetíteni.

— **Az újhelyi Jahrzeit.** Szerdán Tamúz 28-án lesz a nagynevű *Jiszmach Majse* szerzőjének Jahrzeitja Sátoralja-újhelyen.

— **Szövetségbe tömörültek a görögországi zsidó hitközségek.** Athénből táviratozzák: A görög kormány helybenhagyta az ujonnan alakult Görög Zsidó Hitközségek Szövetségének statutumait. Ezen szövetség megalakult ugyan már egyizben néhány évvel ezelőtt, amidőn is a kormány aprobációja hiányában be kellett szüntetnie működését.

— **Munkács és Oroszvéig.** Utóbbi hitközség (Rozvigov) Munkácshoz tartozott, amíg az utóbbi években elszakadási törekvések érvényesültek, amihez most az ungvári országos hivatal hozzájárulását adta és Weisz Benciónt mint „rozvigovi főrabbit” állásában megerősítette. A döntés a munkácsi hitközségben kellemetlen hatást váltott ki.

— **Krakkó város nemes gesztusa.** Junius 13-án, vasárnap ünnepelte Sapieha krakkói érsek 25 éves szolgálati jubileumát. Ezen alkalmából elhatározta a krakkói városi tanács, hogy e napon ebédet ad a város összes szegényeinek. A katolikus egyházközség irodájában utalványokat osztottak a zsidó nyomorgók számára is a zsidó népkönyhába. A költségeket a város viselte.

— **Béke Huszton (?)** Szlovákiai zsidó lapok jelentései szerint Huszton helyreállt a béke. Tudvalevőleg ugyanis a két év előtti rabbiaválasztásból kifolyólag a hitközség két részre szakadt. Din tajro is volt, de a béke mégsem állt helyre és az ellentétes táborok mindvégig farkaszemet néztek egymással. A múlt évben megdicsőült vizsniczi rebbe legidősebb fia, Hágér visói főrabbi, akit mint „vizsniczi Rebbe” tisztelnek, két hét előtt Huszton töltötte a szombatot és ott volt csütörtökig, mely idő alatt egész népvándorlás folyt Husztra a visóihoz. Közben a főrabbi többször magához hivatta mindkét párt vezetőembereit és a tárgyalások eredménnyel jártak. E szerint a hitközség — bizonyos személyi klauzula kikötésével — hozzájárult ahhoz, hogy a disszidensek ros beszédint válasszanak, a kikötésbe a disszidensek végül belementek és ezzel helyreállt a béke...

x **Orthodox izr. leányinternátus nyílik meg szeptemberre Budapesten.** A budapesti aut. orth. izr. hitközség leánytömbképzője szeptemberre megnyitja Leányotthonát vidéki növendékei számára. Felvesz más iskolába járó, jó zsidó családból való leánytanulókat is. Ellátási díj 125 P. Felvilágosítással szolgál: *Stern Magda*, a Továbbképző vezetőtanára. Nyári címe: *Debrecen, Mester-u. 35*

Nem érdemes otthon főzni!

Izletes négyfogásos menü 1.50, két- személyes 2.20. Házhoz szállítva. Ételhorodt és fizetőpincért felveszek.

ROSENTHAL ORTH. KÓSER ÉTTERME, VIII., LUJZA-U. 3.

— Telefon: 136-790. —

Mátrafüreden

a közismert orth. kóser **KLEIN PENZIO ÉS GYERMEKÜDÜLŐ**, magas fekvésű villában, folyóvizesszobákkal megnyílt.

Prospektust küld:
KLEIN-PENZIO, GYÖNGYÖS.

Szliács fürdő

Sziv-, gyomor- ideg- és mindennemű női bajoknak. Igen gazdag természetes meleg szénasavas és vastartalmu fürdő- és ivókúra.

METROPOLSZALLÓ
70 szoba, villanyvilágítással, fürdő a házban. — **Unsdorfer losonci orth. főrabbi felügyelete alatt.** — Pestről közvetlen gyors. Vissza 50% kedvezmény. — Nemzeti Bank 8 nap alatt átutal személyenként 4000 Kc-t. — Felvilágosítás, prospektus közvetlenül, vagy: Dr. Strausz Pál, Bpest, József-körút 9. (Telefon: 133-999.)

— **Duschinsky jeruzsálemi főrabbi Budapestre érkezik.** Megbízható forrásból nyert értesülésünk szerint a főrabbi Jeruzsálemből kurára Karlsbadba utazik. Információink szerint június 30-án szerdán szállt hajóra, f. hó 5-én hétfőn Triestbe és 6-án kedden délelőtt Budapestre érkezik. Rövid itt-tartózkodás után folytatja útját Karlsbadba. A főrabbit kíséri jeruzsálemi ros-jesivója Rosenberg J. S. (S. A. Ujhelyről).

— **Magyar-zsidó lap Argentínában.** A buenos airesi magyar anyanyelvű zsidók „Argentínai Uj Kelet” címen magyar nyelvű lapot indítottak. Májusban jelent meg az első szám, mely a lap alcíme szerint: a buenos airesi magyarul beszélő zsidók egyesületének és az „Éjn Jákajv” templomegyesületnek hivatalos közlönye. — Ugylátszik tehát, hogy Buenos Airesban számottevő magyar-zsidó kolónia létezik, ha már saját lapra is van szükségük.

x **Tavaszi felöltők, öltönyök, ká- szen és méret után, legolcsóbb árban, saattéz-mentesen: Deutsch Mó és Fiainál, Károly-körút 28.**

— **Püspök és zsidó küldöttség.** Maklár János debreceni ref. püspök szemleútján Oros községbe is ellátogatott, ahol az üdvözlő küldöttségek sorában az orth. izr. hitközség deputációja Danciger Béla vezetésével tisztelgett előtte. Danciger ur meleg üdvözlő szavait a püspök meghatva köszönte meg. Ő — úgy mond — tudja, hogy helytelenül általánosítanak és hogy egyes eltévelyedettek méltatlanul szenved az összszidóság, holott a zsidók mindenkoron megbízható polgárai az országnak. Reméli azonban, hogy rövidesen eljő az idő, amikor ezen áramlatok már a múlté lesznek és a zsidóság igaza fenn fog ragyogni...

— **Az Orsz. Izr. Tanítóegyesület most ünnepelte 70 éves fennállását** Budapesten. Az ebből az alkalomból rendezett díszközgyűlést Schichtancz Ármin egyesületi elnök nagyszabásu megnyitója vezette be, melyben üdvözlölte a kultusz-kormány képviselőiben megjelent dr. Jalsoviczky Károly min. osztályfőnököt, a hatóságok képviselőit, a vendégeket és a tanítószolgákat ismertette az egyesület eredményes munkásságát. Beszéltek t. k.: Dr. Hevesi Simon főrabbi, Stern Samu elnök, dr. Kiss Arnold, dr. Groszmann Zsigmond főbbrak, dr. Deutsch Adolf igazgató stb.

x **Felhívás a szülőkhöz!** Szülői otthon gyengeszervezetű, verszegény és étvágytalan gyermekeknek: Ujhután (Lillafüred mellett). Magaslati levegő (700 m.), fenyőerdő. Gondos felügyelet, orvosi ellenőrzés. Elsőrendű orth. kóser ellátás Horovitzné penziójában. Hízó. és fekvőkúra. Felvétel a 6. évtől. Átvétel Budapesten. Vezető: Reichmann Mór tanító, fűcskemét. (Prospektus).

Szellemes mondások

Miért történt a csoda, hogy „az Ur I'ten megnyitotta a számár száját”, mikor Bilomot szónokolni hívták Izrael el- len?

Intés volt ez a nagyhírű pogány szónok számára, hogy el ne bizakodjék a siker- reivel. Mert ime beszélni egy számár is tud.

Egy rebberől mesélték, hogy felesége rendkívül csúnya volt és mikor egyszer megkérdezték, miért választotta így meg élete párját, azt felelte:

— **Én nagyon hálás vagyok feleségem- nek, mert már sok házaspárt sikerült ál- tala kibékítenem. Jön hozzám valaki, hogy el akar válni a feleségétől, mert nagyon csúf és nem tud vele együtt élni. Akkor bemutatom neki a feleségemet és mondom neki: Nézd meg rabbinémat, csúnyább a feleséged, mint ő? Mégis szépen élünk együtt. És erre a férj megbékül és a házi béke helyreáll.**

Egy szentföldi rabbi egyszer Ameri- kában járt gyűjteni jesivájának. Egy amerikai nábob vendége volt, aki el- látta és kényeztette minden jóval. Egy- szer látta a gazdája, hogy a rabbi szo- morkodik. Kérdésködött az okáról. Hiányzi-e házában valamije? Mire a rabbi példával felelt:

— **Egy király kirándult a tengerre gyönyörű yachtján, mely fel volt szerel- ve a királyi palota minden fényezésé- vel, teljesen úgy, ahogy otthon megszok- ta. A legfinomabb ételek, italok, zene- karok ellenére is szomorú volt „Felség, hiányt szenved valamiben?” kérdezték az udvar tanácsosai. — „Nem hiányzik sem- mi csak egy kis szárazföld!” — felelt a király. — „Én is úgy vagyok”, fejezte**

be a rabbi, „hála I'tennek, nincs itt hiány semmiben, csak kis szárazföld kellene, egy kis Szentföld...”

Miért mondjuk a reggeli Bórich seó- már kezdetű imában: „Bórich meráchém al hoorecz, bórich meráchém al habri- fajs — áldott legyen, aki könyörül a földön, áldott legyen, aki könyörül a teremtményeken”. Hiszen ugyancsak a földön vannak a teremtmények is?

Vannak emberek, akik nem engedik be a szegény embert a lakásba, mert ki- mélni akarják a szőnyeget, kimélni akarják a padlót, a parkettet. Ezért mondja az ima, hogy áldott legyen, aki nemcsak a földet kiméli, hanem könyör- rül a teremtményeken is...

Egy igen tudós rabbinak, aki ország- szerte nagy hírnévként örvendett, saját hitközségében meglehetősen sok ellenlá- basa volt és amidőn egy ilyen „hivének”, az árujának rituális megbízhatóságára vonatkozóan igazolványra (hechsérre) volt szüksége, idegen rabbihoz fordult.

Egyszer megkérdezték a tudós rabbit, hogyan tudja ezt az anomáliát megma- gyarázni?

A szellemes lelképásztor nem gondol- kozott sokáig s következőket mondotta: — A midras tanítása szerint három tanácsadója volt Fáraónak: Ijajv, Bil'om és Jiszraj. Felmerül a kérdés: hát nem volt elég papja, tanácsadója Fáraónak Egyiptomban, hogy az üz- beli Ijajvot, a moabita Bil'omot és a midjonita Jiszrajt kellett hivatnia?

— Ugylátszik tehát — fejezte be a rabbi — Egyiptomban is és a régi jó- időkben is előfordult, hogy a helybeli pap nem imponált eléggé és így idegent hívtak, hogy adja meg a jóváhagyást, a hechsért...

AV HÓ 1—9-ig tartanak a tejes napok NÉLKÜLÖZHETETLEN ILYENKOR A

כער

Ceres

100%-OS TISZTA NÖVÉNYZSIR

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyegekből is.

ERŐS FIZIKUMU 18-20 éves fiatal- bert malomba mázsálónak felveszek. Jó írás, számolás megkivántatik. Tel- jes ellátás és 20 P. Jesivát járt előny- ben. Grünfeld Jenő, Hajduböszörmény. JÓ MENETELŰ vidéki vegyes keres- kedést átadok 29 éves talmidchócho- miannak, aki megnősülne 6000 P hoz- mánnal. „Bász Talmidchócho- men” jelige.

JÓ HÁZBÓL való fiút tanoncnak fel- vesz ezüstműves, Dob-utca 8.

ORTH. VÁROSBÁ keresek hugonnak 2000 P hozománnyal bócher, aki tel- jes ellátásban részesül, amíg kitanul metszőnek és elhelyezkedik. Lehet eset- leg vallásos iparos, ki ott jól elhelye- zkedhetik, vagy kiscsaládú özvegy, jó pannózeval. „Tachlitz” jelige.

FIATALEMBER, ki eredményesen vizs- gáztat polgáriból, gimnáziumból és ala- posan tanít gemore-tajszefeszt, állást keres. Cím: K. M. Lichtmann, Bpest, Dob-utca 13.

NYOLC GYERMEKEMET, 1-12 évesek, egész napi munkám dacára sem bírom elartani. Könyvületes vallásos csalá- doknál elhelyezném egyiket-másikat, hogy megmentsem az éhpustulástól. Ajánlatok „nagy miczvó” jeligére.

KERESEK jóházból való szigorúan orth. leányt vagy özvegycet, ki a ház- tartás minden ágában jártas és kas- rúsz tekintetében megbízható. Cím: Stark Hermanné, Berettyóújfalú.

PERFEKT főzőmindentese kisebb család- hoz ajánlkozok. Fecske-u. 37. II. 23.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

JÓMENETELŰ, biztos megélhetést nyújtó, vidéki nagyvárosban komplet- tül berendezett régi jóhírnévű orth. vendéglő teljes felszereléssel családi okok miatt jutányosan átadó. Olcsó bérlet. Cím válaszlapon a kiadóban.

INTELLIGENS 25 éves talmidchócho- miamat benősíteném vidéki polgári- as családdhoz. „Szerény megélhetés” jelige

Jelígés hirdetések feladóinak cí- meit díszkrécióban tartjuk.

ELVESZETT Püspökladánynál a vona- ton akatáska talisz, tfilinnel, szider- livel stb. A tfilin piros beutliban volt, 71 8 betűkkel. Becsületes megtaláló, vagy vevő juttassa el hozzám, költsé- gét megtérítem. Weisz László, Bihar- keresztes.

CSALÁDI HIREK
(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Galandauer Ilonka Apar, Glück Mór Soltvadkert jegyesek.

Fischmann Irma Csorna és Holländer Sándor Szombathely jegyesek.

Jakabovits Elvira Mezőkövesd, Welt- mann László Bakta (Szárzakkék) jegye- sek.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék- szerárak legmegbízhatóbb vétel és el- dási forrása GESTETTNER IMRE, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszerőzsdetagg.

x NYÁRI LAKODALMAK RENDE- ZÉSE DEBRECENBEN. Borgida orth. kóser étterme, Debrecen, Hungária pa- lota (Arany János-u. 2.), nagy befoga- dóképességével a vidék legnagyobb étterme. Szétnyitható üvegtetővel, hűtőkészülékekkel felszerelve, nyári lakodalmak rendezésére kiválóan alkal- mas. Lakodalmi ebéd már 3 pengőért, lakodalmi nap előre biztosítandó. — Ugyanebben a helyiségben rendez lako- dalmat Weisz orth. vendégl. is, Piac-u 79

JÓMEGJELENÉSŰ terménykereskedő, volt bócher, keres 18-20 éves bász- talmidchócho- ment. „Benősülés 24” jelige.

RÖFÖS-DIVATÁRU üzletembe, meg- bízható, ügyes, önállóan kiszolgáló, szombattartó segédet augusztus 1-re felveszek. Ajánlkozók közüljék eddigi működésüket és jelöljék meg igényü- ket. Perlstein Adolf, Szerencs.

TALMIDCHÓCHOM kiképez jesivabó- chereket hatórasz hajróó elnyerésére. Pizetőképesek írjanak „vidéki város- ban” jeligére.

JOB BORTH. zsidó körökben nagy isme- retséggel rendelkező sadchen adja le címét „Budapest 42” jeligére.

GYERMEKSZERETŐ, jömegjelenésű, pesti orth. úricsalád fiatal leánya elmenne a nyári hónapokra 1-2 gyermek mellé. „Orthodox 22” jeligére.

ZUGLIGETBEN modern villában auto- busz- és villamos közelében, pensió- szerű orthodox ellátást vagy házon- kívüli kosztot adok. Schiffer Izidor, Arnyas-út 10. Telefon: 164-838.

LAKÁSSAL rendelkező perfekt szabónó, vallásos, férjhez menne. „30-40 éves- hez” jeligére.

LAKODALMAKAT, banketteket a leg- szebb kivitelben, legolcsóbban szervi- roz, ujonnan elegánsan berendezett szászteritikes helyiségében: Klein orth. kóser étterme, Debrecen, Piac-u. 66.

SCHÜCK orth. fiúinternátus: Bpest, Kertész-utca 32.

BENŐSÜLHET jóhangú bóchür talmid- chócho- m v'jóré somájim nagyobb hit- községbe, kántor-metszőnek. „Kitanít- juk” jelige.

Felélős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót צ"לSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A kultuszminiszterium vizsgálat nélkül visszautasította az orszá- gos képviselősségi választás elleni összes petíciókat (Tudósítás) (a 2. oldalon)

A jeruzsálemi kivonulás

Az elmúlt szombaton felolvastuk a szentírásból azt a részt, amely a pusztá- ban vándorló nép különféle állomáshe- lyeiről szól (Masz'é) és amikor elérkezik igéretföldjének határáig, megkapja a leírását annak a földnek, amely neki majd birtokául jut. („Zajsz hóorec aser tipajj lochem v'nachló"). A Tóra leírja ebből az alkalomból az ország határait. Kezdi a Holttenger déli sarkával (Ne- gev), ahol megkezdődik a határvonal, amely nyugat felé vonulva eléri a Ná- chal Miczrajimot (ez nem a Nilus!), on- nan indul felfelé a Földközi tenger part- ján Hajr Hohor-ig, onnan Sziria (Cha- mosz) felé fordul a határ, majd le a Jor- dán partja mellett a Genezáreti tavat (Jam Kineresz) érintve egész a Holtten- gerig (Jam Hamelach).

Ki hitte volna, hogy ez a megjelölés és határrészletezés olyan időszerű lehet? A történelem eseményei ismétlődnek. Ugyanezen a héten, amelyen a határmeg- jelölés szidráját olvastuk, nyilvánossá- ra került az angol királyi bizottság pro- pozíciója Palesztina felosztására vonat- kozólag és Csonka-Palesztina határait szegezik le, mert a zsidóság számára csak egy darabot hagynak meg. Ujra felszínre kerülnek a régi történeti nevek. A szentírásban említett déli terület a Negev Akrabim arab terület lenne. A Ki- neresz és Holttenger közötti Jordánnak csak egyötöd része maradna zsidó kezén. A legfájdalmasabb azonban az, hogy az a város, amelyről Échó szavai szerint azt mondták: „klilasz jajji, mószaizsz v'ehol hóorec — a szépség koszorúja, az egész ország öröme”, Jerüsolajim, ki lenne szaki- tva, mert az új terv szerint a szentvá-

ros angol mandatárius védelem alatt ál- ló nemzetközi város lenne.

Egy új chorban ez. Az eddigi szentély- rombolások emlékére megüljük a Tisó B'óvot. A sok megrendítő gyászdal kö- zött, különösen szívünkhez szól majd az idej Tisó B'óvkor az az ellentét, amely- lyel a kinajsz-költő szembeállítja a régi dicsőség felpirkását, az Egyiptomból való kivonulást (b'czési mimicrójim), a zsidóság egének sötétbeborulásával, a Jeruzsálemből való kivonulással (b'czési mjerüsolójim). Most is azt akarja Anglia, hogy vonuljunk ki Jerüsolajim- ből.

Negyvennégy strófában sírja el a költő ezt a nagy ellentétet. Azzal kezd:

— Akkor énekelt Majse, felejthetetlen dalt, amikor kivonultam Miczrajimból ..
— És gyászalt mond Jirmijó, pana- szos, jajos sóhajban, mikor kivonultam Jerüsolajimból ..

Ime az ellentét, amely most is megvan. Az egyiptomi kivonulás szól egy ifjú, re- ményteltjes, hódításra induló népről, amely „megy a sivatagba, be nem vetett területre”, hajtja-üzi a remény, a biza- lom, a jövő, hogy eljő majd „az örökség hegyére, abba a várba, amelyet székhé- lyül választott ki az Ur”. Ezzel szemben Jeremiás próféta az elfáradt, megkín- zott, meggyötört népet szimbolizálja, aki nyugalmat remélt és ime új bajok, vészek, viharok és zivatarkok támadtak. Mindez megvalósult most, amikor az an- gol királyi bizottság nem salamoni böl- cességgel, hanem merészséggel, nemis ketté, hanem háromfelé akarja vágni a gyermeket, Erecz Jiszroelt. Ki akarja vonultatni Izráelt a szentvárosból, ami-

kor nem Majse Rabenu jövő dala hang- zik, hanem az Écho prófétájának sír- ma.

Hogy mit hoz a jövőndő, milyen lesz a fejlődés vonala, ezt természetesen elő- re nem lehet látni. Hogy mi okozta a mai helyzetet és milyen most a mai helyzet, erre vonatkozólag igen sok cél- zást, sőt helyzetmegjelölést találhatunk az említett tisó b'óvi gyászdalban. A költő elkieseri, hogy akkoriban a vad- lelkűek pusztítása volt (zédajnim sotó- fú), az öldöklő kardok villogtak (v'cherev l'tüso), a bombák dobása, fegyverek pusztítása (avné hakólá üchlé habólá), a gyermekek orvul való meggyilkolása (bacherev m'dükórim b'né czijajn haj- kórim). Mindez megvalósult az utolsó napokban.

Mi lesz most? A kis területen nagy összezsufoltság keletkezik és a többi or- szágból kiszorított, a lehetetlen fizi- kai, erkölcsi, politikai viszonyok mellett menekülésre kényszerített zsidók sokkal nagyobb számban fogják megrohanni az országot, semhogy ezt a gazdasági fej- lődés megtünné és megengedné. Irreden- ta mozgalom fog keletkezni. Az arabok a hegyekről uszítani fogják a völgyben lakó terrorcsapataikat. De másrésztől, nem lesznek lépten-nyomon belső nehé- ségek? Meg van adva a fejlődési lehetősé- g?

A jövő útját jelzi azonban a költő, amikor úgy jellemzi a jeruzsálemi ki- vonulást: „Nig'óló umajroó v'ruach hatüm'ó — szennyeződés, lealacsonyodás, a tisztátalanság szelleme”. Nem kell részletezni, hogy ez tulajdonképpen a lelkiekre és szellemekre vonatkozik.

Pollák Sarolta
kozmetikus
Andrássy-ut 32

az ország legismertebb és legmodernebb kozmetikai intézete. Szépségápolás, villa- mos szőrtelenítés, szemölcsirtás, kvarc „Mi- racle” hajeltávolítószer. Tanítványkiképzés.

Orth. kóser penzió és gyermeküdülő Nagymaroson,
HOLLÄNDER GYULA, Király-u. 2.

Elsőrendű orth. házikoszt, valamint teljes penzió, mérsékelt árban. Nyolc éven felüli fiúk nyaraltatása naponkénti 5-szöri étkezéssel. Koszt kivá- natra házhoz szállítatik. Holländer Gyula, Bpest, Rombach-u. 16.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával
kapcsolatos orthodox internátusba Vác

megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Internátusi díj évi 700 pengő. Prospektust küld: HERSCH ALAPITVÁNYI INTERNÁTUS, VÁC

Orth. kóser sajt, vaj, idej juhturó
Özv. PAPPER DEZSŐ-né
Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS É S ÉKSZERÉSZEK
Budapest, Király utca 28. Telefon 12-01-46

Brillians, ékszerék, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. Szombat- és ünnepnap zárva.